

PIEDZĪVOJUMI MEŽĀ

AS "LATVIJAS VALSTS MEŽI" EKOPROGRAMMAS "CŪKMENA DETEKTĪVI" OTRAIS MĀCĪBU GADS

SVEIKI!
ESMU ZEĶE!
Kādas lietas es varu
redzēt, dzirdēt un
pieredzēt mežā?

AR VISĀM (ZEĶU) MAŅĀM

SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

1. Ar skolotāja palīdzību bērni dodas dabā trīs gadalaikos un pēta mežu ar visu maņu palīdzību, iepazīstot dabā notiekošos procesus. Bērniem izveidojas tiešs kontakts ar mežu un saikne ar dabu kopumā. Viņi iemil mežu un uzskata to par vietu, kur var būt radoši un rotaļāties.
2. Bērni mācās rūpēties par apkārt esošajām zaļajām zonām un ar iegūtajām zināšanām dalās ar citiem bērniem un pieaugušajiem. Bērni izprot noteikumus, kas jāievēro mežā, kā arī cienu meža vidi un tās iemītniekus.

VIETAS IZVĒLE PIEDZĪVOJUMIEM DABĀ

Atrodiet mežu pēc iespējas tuvāk jūsu bērnudārzam. Ideāli, ja bērni līdz tam var aiziet kājām vai arī aizbraukt ar sabiedrisko transportu. Varbūt jūsu pašvaldība nodrošina mācību ekskursijām bezmaksas autobusu? Iepļānojiet nelielu maršrutu, ko bērni var mežā iziet kājām – brīnišķīgi, ja tas var noslēgties ar pikniku kādā labiekārtotā atpūtas vietā ar ugunsgrūdi! AS "Latvijas valsts meži" izveidotās bezmaksas atpūtas vietas valsts mežos varat atrast vietnē www.mammadaba.lv/karte.

Ja vien ir iespējams, dodieties uz vienu un to pašu mežu trīs dažādos gadalaikos, lai bērni var labāk piefiksēt dabiski noritošās pārmaiņas konkrētā maršrutā, objektos un ainavās. Ja meža teritorija nav pieejama dažādu iemeslu dēļ, varat mēģināt izmantot pārgājiena aktivitātēm arī tuvējo parku vai citas dabas teritorijas.

Ekoprogrammas "Cūkmēna detektīvi" otrā mācību gada viela veidota, balstoties uz Starptautiskā Vides izglītības fonda programmas "Learning about Forest" un Čehijas vides organizācijas "Tereza" izstrādātajiem materiāliem.

1. aktivitāte

RUDENS PIEDZĪVOJUMS MEŽĀ

ATKLĀJUMI

Bērni mācās iepazīt mežu ar visu maņu palīdzību (rudenī tiek uzsvērtā redzes nozīme), tiešā veidā saskaras ar mežu un spēj aprakstīt savu pieredzi un sajūtas. Caur meža iemītnieku acīm bērni vērtē to, kā ir dzīvot mežā – kas iemītniekus varētu traucēt un kāpēc. Viņi redz mežu kā vietu, kur spēlēties, atklāt un radīt. Bērni mežā jūtas droši.

IEPAZĪSTAMIES AR SAVĀM ZEĶĒM!

1. VARIANTS

Bērni saņem vēstuli (vai plakātu, kas tiek pielikts pie sienas):

“Sveiki! Mēs esam Zeķes! Mēs turam jūsu kājas siltumā katru reizi, kad jūs dodaties dabā. Dažreiz mēs jūtam katru pauguriņu un akmentiņu zem jūsu kurpju zolēm, bet citreiz mēs dzirdam jūsu balsis un citas skaņas. Bet mēs nekad neko neredzam! Mūsu vienīgais piedzīvojums ir vizināšanās veļas mašīnā. Esam dzirdējušas, ka jūs čakli darbojaties kopā ar Cūkmenu, lai atklātu dažādus meža noslēpumus. Mēs arī gribam kļūt par Cūkmena detektīviem! Mūsu sapnis ir apskatīt mežu un pieredzēt kaut ko aizraujošu. Vai jūs mums palīdzēsiet?”

Skolotājs nolasa šo vēstuli bērniem un jautā: *Vai jums liekas, ka mums vajadzētu ņemt zeķes sev līdzi un ļaut tām ieraudzīt to, cik skaists ir mežs? Esmu pārliecināts/-a, ka jums katram mājās atradīsies kāda lieka zeķe. Atnesiet to uz bērnudārzu! Kopīgi mēs sagatavosim tām pārgājienu mežā un jūs kļūsiat par to pavadoņiem!*

Ieskaties savā kurpē!

IEPAZĪSTI SAVU ZEĶI!

IEPAZĪSTI SAVU ZEĶI!

Ieskaties
savā korpē!

MĀJĀS IR TIK
GARLAICĪGI

TĀ ESMU ES!

MEŽĀ IR ĻOTI DAUDZ PIEDZĪVOJUMU!

2. VARIANTS

Teātra izrāde (šī iespēja ir daudz laukietilpīgāka). Skolotājs izveido un parāda bērniem nelielu lugu. Zemāk ir redzams lugas piemērs, kuru variet pielāgot saviem uzskatiem:

PIEMĒRS ĪSAI LUGAI PAR ZEĶĒM (BĒRNIEM)

"Skat! Tur uz grīdas kaut kas mētājas! Tas ir lieko zeķu pāris. Vai kādam ir pazudušas zeķes? ... Vai, paskat! Tās kustas!"

Kaļ skolotājs uzvelk zeķi rokā, tā pēkšņi sāk runāt: "Sveiki, bērni! Jūsu šeit ir tik daudz un jūsu telpa ir tik liela! Šai noteikti jābūt viskrāsainākajai un aizraujošākajai vietai pasaulē! Kā šeit izskatās pārējās telpas? Mēs jau vienmēr esam tur lejā, jūsu korpēs, un nekad neredzam apkārtni."

Pirmā zeķe: ir patīkami satraukta par tuvojošos pārgājienus: "Ko es nokavēju? Vai jūs zināt kādu vietu, kas ir krāsaina, pilna dažādām smaržām un skaņām? Vieta, kur es redzētu dzīvniekus brīvi skrienam vai lidojam? Vietu, no kurienes nāk Cūkmens?"

Otrā zeķe ir nedaudz nobijusies no jaunām lietām: "Es labprātāk paliktu drošībā savā korpē. Tas nav pārāk aizraujoši, taču vismaz zinu, ko sagaidīt!"

Pirmā zeķe: "Bet to jau mēs esam darījušas un tas ir garlaicīgi! Es gribu gulēt zālē un smaržot ziedus! Gribu pieskarties kam aukstam, kam siltam un kam gludam? To nevar izdarīt tavā korpē! Tur var saost tikai... tu saprati, ko es domāju... Es gribu doties uz vietu, kur viss ir krāsains un aizraujošs, pilns ar smaržām un skaņām. Man Cūkmens par to stāstīja!"

Otrā zeķe: "Bet tur taču varētu būt bīstami zvēri! Vai mēs varētu savainoties!"

Pirmā zeķe: "Mēs nekad neuzzināsim, kas tur ir, ja nedosimies uz turieni!"

Zeķes turpina dot bērniem mājienu par vietu, uz kuru doties (mežu), tik ilgi, kamēr tie uzmin pareizo atbildi.

PADOMS

Lai sagatavotu arī bērnu vecākus gaidāmajiem pārgājieniem dabā, varat nosūtīt viņiem vēstuli. Elektroniskā formā tā pieejama arī vietnē www.cukmens.lv.

Esiet sveicināti, dārgie pieaugušie!

- Mūsu bērnudārza grupiņa šogad piedalās AS "Latvijas valsts meži" ekoprogrammā "Cūkmena detektīvi", kuras laikā paredzēti trīs piedzīvojumi dabā – katrs savā gadalaikā. Mēs dosimies uz mežu, kur mācīsimies par dabu daudz **efektīvākā un interesantākā veidā nekā tas notiek telpās!**
- Mēs apgūsim to, kā gatavoties šāda veida pārgājieniem, kā uzvesties brīvā dabā, sevi nesavainojot. Veidosim savas meža dienasgrāmatas, kas palīdzēs apgūt to, kā dalīties pieredzē ar citiem, izmantojot zīmējumus un stāstus. Iespējams, jūsu bērni iedvesmos arī jūs doties ārā un baudīt laiku mežā!
- Vai jūs varētu mums nedaudz palīdzēt? Mums ir nepieciešami pavadoņi – zeķes. Lūdzu, sagatavojiet kādu lieku zeķi, kuru bērns varētu atnest uz bērnudārzu. Mēs to pārveidosim par interesantu tēlu, kas mūs vadīs kopīgajos meža pārgājienos.

**Gaidiet izstādi par mūsu piedzīvojumiem dabā!
Paldies par jūsu atbalstu! Tas mums tiešām daudz ko nozīmē!**

Jūsu skolotāja

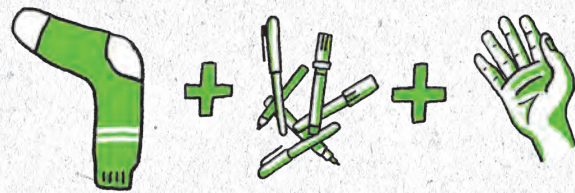

GATAVOJAMIES RUDENS PIEDZĪVOJUMAM

DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Darinām savas Zeķes	Zeķes, marķieri zīmēšanai uz auduma
2. Pagatavojam Meža dienasgrāmatu	Papīra lapas, skavotājs, gatavs paraugs
3. Apgūstam drošību mežā	Darba lapa – Ko es varu pieredzēt mežā, zīmuļi
4. Noskaidrojam, kā uzvesties mežā	Darba lapa – Meža noteikumi, zīmuļi
5. Saprotam, ko ņemt līdzi uz mežu	Darba lapa – Kas jāņem līdzi uz mežu, zīmuļi
6. Izveidojam Piedzīvojumu ķērāju	Kaste ar vāku, marķieri, zīmuļi, šķēres, lime

1. DARINĀM SAVAS ZEĶES

Bērni atnes uz bērnudārzu katrs vienu zeķi, kas paredzēta "atdzīvināšanai". Bērni uzvelk savas zeķes rokās un tās "atdzīvina". Parādiet bērniem, kā pareizi uzvilkt rokās zeķes un kādā veidā uz tām uzzīmēt acis, muti, degunu un ausis. Kad zeķes ir gatavas, bērni ar tām iepazīstina apkārtējos un pastāsta, ko viņu Zeķes visvairāk sagaida no došanās mežā.

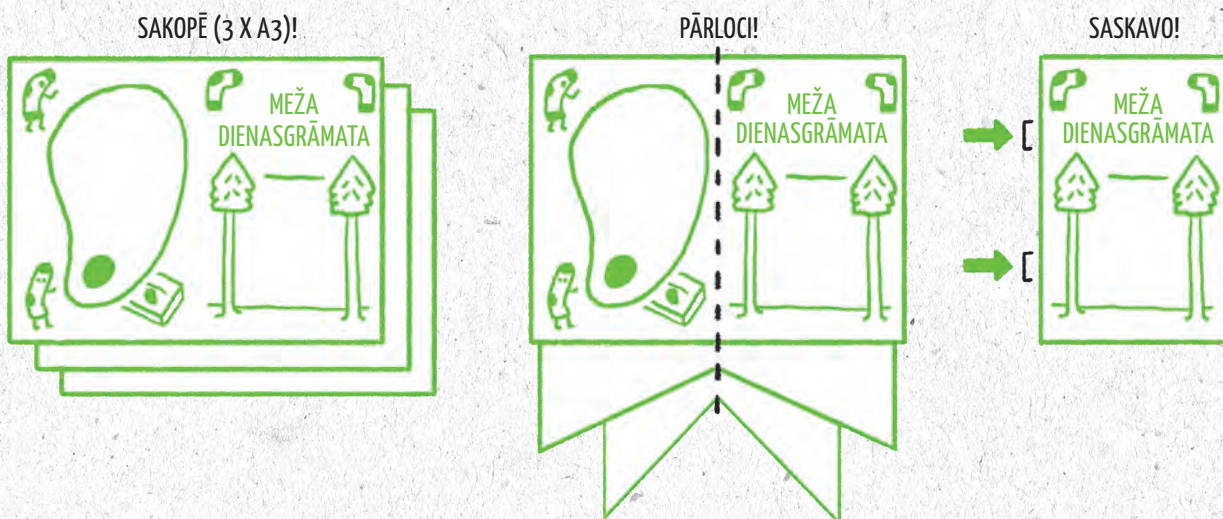
Jā jums ir pietiekami daudz laika, varat dekorēt zeķes ar kafijas pupiņām, sēklām un citiem dabā atrodamiem materiāliem.

Veidojiet savu "zeķu" rituālu – salieciet visas zeķes vienā maisā vai kastē. Bērni zeķēm var dziedāt šūpuļdziesmu vai stāstīt pasaku. Pirms katra brauciena bērni var pamodināt savas zeķes. Skolotājs sarunai ar bērnu Zeķēm var izmantot pats savu izveidoto Zeķi vai arī Cūkmēna lelli, ja tāda pieejama.

2. PAGATAVOJAM MEŽA DIENASGRĀMATU

Palīdziet bērniem izveidot Meža dienasgrāmatas. Variet izmantot tukšas lapas vai jau iepriekš sagatavotas darba lapas. Bērniem A4 lapas jāsašuj vai jāsakavo kopā un jāizveido grāmatas titullapa. Ja izmanto A3 lapas, tad tās pārloka uz pusēm.

MEŽA DIENASGRĀMATA –

nozīmīga, lai iemūžinātu bērnu pieredzi, piedzīvojumus un spilgtākos brīžus no pārgājieniem mežā.

- Katrs bērns veido pats savu meža dienasgrāmatu kā atmiņu grāmatu par piedzīvojumiem mežā.
- Katram bērnam dienasgrāmatā tiek sniegta iespēja dalīties viedoklī par to, kas viņam patīk mežā, un to, kas viņu, iespējams, uztrauc.
- Bērni drīkst savā starpā dalīties ar saviem radošajiem darbiem (attēliem, stāstiem).

MEŽA DIENASGRĀMATAS SATURS – uzmetums

Titullapa: nosaukums un bērna vārds

Otrā lapa – zīmējums: mana Zeķe

Trešā lapa – Darba lapa “Ko es varu pieredzēt mežā?”

Ceturtnā lapa – Darba lapa “Meža noteikumi”

Piektā lapa – Darba lapa “Kas jāņem līdzi uz mežu?”

Sestā, septītā lapa – RUDENS – krāsu palete, tās apraksts un tukša lapa, kurā bērns var zīmēt

Astotā, deviņā lapa – ZIEMA – krāsu palete, tās apraksts un tukša lapa, kurā bērns var zīmēt

Desmitā, vienpadsmitā lapa – PAVASARIS – krāsu palete, tās apraksts un tukša lapa, kurā bērns var zīmēt

Divpadsmitā lapa – papildus piedzīvojumi, iespaidi

3. APGŪSTAM DROŠĪBU MEŽĀ

Ļaujiet bērniem domāt un aprunāties par to, ko viņi varētu sastapt mežā. Šāds uzdevums palīdzēs tiem bērniem, kuri baidās no jaunām pieredzēm.

Tāpat jūs variet izveidot vēl vienu lugu, lai palīdzētu bērniem pārvarēt satraukumu:

Pirmā zeķe: "Mūsu pirmais brauciens tuvojas! Esmu tik priecīga!"

Otrā zeķe: "Es nezinu, ko lai domā... Kāds ir mežs? Par ko man priecāties?"

Pirmā zeķe: "Domāju, ka tā ir vieta, kas pilna ar jautrību, krāsām un smaržām. Vismaz tā es to vienmēr esmu iedomājusies!"

Otrā zeķe: "Taču ko mēs darīsim, ja mežs tomēr nav tik jauks un aizraujošs? Kā tu domā, vai bērni mums varētu pastāstīt par to vairāk?"

Aiciniet bērnus nosaukt dažus piemērus: Ko tie vēlētos parādīt zeķēm? Ko tie visvairāk sagaida no brauciena uz mežu? Ļaujiet skolēniem dalīties ar savām bažām un idejām.

Aiciniet bērnus aizpildīt viņu Meža dienasgrāmatas darba lapu "Ko es varu piedzīvot mežā?". Darba lapā attēlotajām situācijām tie piezīmē priecīgu vai bēdīgu sejiņu, kas atspoguļo viņu pašu pieredzi. Bērni var papildus pierakstīt, no kā tie baidās un kas tiem patīk visvairāk. Drīkst pievienot arī citu situāciju zīmējumus.

Dodiet bērniem laiku dalīties ar savu pieredzi. Nevērtējiet to, ļaujiet skolēniem brīvi runāt par izjūtām. Beigās apkopojiet visas idejas un raizes un mēģiniet kopīgiem spēkiem nokļūt pie risinājumiem:

Slikti laikapstākļi – vai silts apģērbs un lietus mēteļi palīdzētu? Kā pareizi apģērbties brauciena laikā (ērti apavi, garas bikses un lietus mēteļi)? Nav tādas lietas kā slikti laikapstākļi, ir tikai nepiemērots apģērbs.

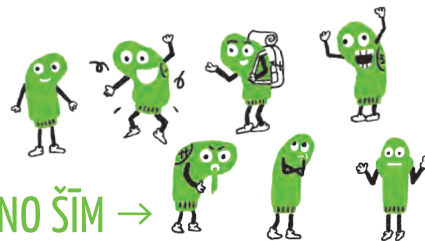
Bīstami savvaļas dzīvnieki (vilki un lāči) – tie ir ļoti reti sastopami, un iespēja tos satikt mežā ir ārkārtīgi maza. Turklāt tie ir ļoti kautrīgi un baidās no cilvēkiem, tāpēc ir ļoti labi noslēpušies. Lai gan tie izskatās biedējoši, tomēr dzīvnieki parasti baidās no cilvēkiem.

Mežacūkas – Latvijā ir diezgan bieži sastopamas un nereti var pamanīt to pēdas mežā (zemē izraktas bedres, pēdu nospiedumi utt.). Atceries, ka mežacūkas ir nakts dzīvnieki, kuri dienu pavada, guļot meža biežoknī tālu no cilvēku redzes loka.

Ērces un citi parazīti – ir grūti pētīt mežu, kamēr odi sīc pie ausīm. Tāpēc ir svarīgi labi sagatavoties – vienmēr vajadzētu vilkt kreklus ar garām piedurknēm, cepuri un bikses ar garām starām, kā arī lietot līdzekļus, kuru smarža odiem šķiet nepatīkama (ķīmiskie vai dabīgie aizsarglīdzekļi). Kājās jāvelk pusgarās zeķes, kurās var sabāzt bikšu galus. Pēc pastaigas mežā pārlicinies, vai pa tevi nerāpo kāda ērce!

Skriešana mežā – meža zeme ir nelīdzena, uz tās ir zari un dažādi celmi. Iespējams, ka tu paklupsi, noskrāpēsies vai pat nejauši iebriēsi dubļos, taču tas viss ir daļa no tava burvīgā meža piedzīvojuma. Mūsu ķermeņi ir radīti, lai kustētos. Vienkārši ir jābūt piesardzīgiem brīžos, kad izmēģinām jaunas lietas, lai nesavainotos. Drīz mēs kļūsim par īstiem meža detektīviem. Mežs ir brīnišķīga vieta, kas ir pilna piedzīvojumu! Lai varētu tajā labi pavadīt laiku, vispirms tam pienācīgi sagatavosimies!

DARBA LAPA – KO ES VARU PIEREDZĒT MEŽĀ?

AIZPILDI AR EMOCIJZĪMĒM!

IZVĒLIES KĀDU NO ŠĪM →

DUBĻI

MEŽA OGAS

KUKAIŅU KODUMI

STRAUTS

MEŽA ZVĒRI

SPĒLES

LIETUS

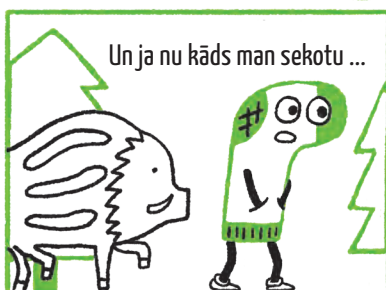
SĒNES

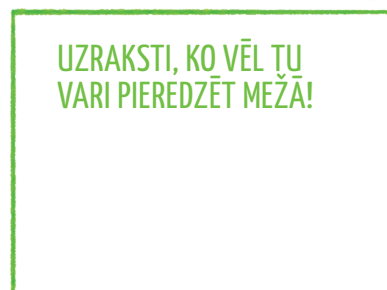
PASTAIGA

ŠTĀBIŅU BŪVĒŠANA

MEŽACŪKAS

UZRAKSTI, KO VĒL TU
VARI PIEREDZĒT MEŽĀ!

4. NOSKAIDROJAM, KĀ UZVESTIES MEŽĀ

“Urā! Nevaru vien sagaidīt, kad atkal nokļūšu mežā! Dziedāšu līdzī putniem! Un gribu zemē rakt bedres tāpat kā to dara mežacūkas. Un ēdīšu priežu skuju, jo brieži tās ēd visu laiku. Ko vēl es varu darīt mežā?”

Bērni apskata darba lapu “Meža noteikumi” un paskaidro Zeķei, ko ir atļauts darīt mežā un ko – nav. Savās Meža dienasgrāmatās tie pārsvītro to attēlus darba lapā, kuros attēlota negatīva uzvedība. Mēģiniet panākt, lai bērni paskaidro attiecīgās uzvedības sekas.

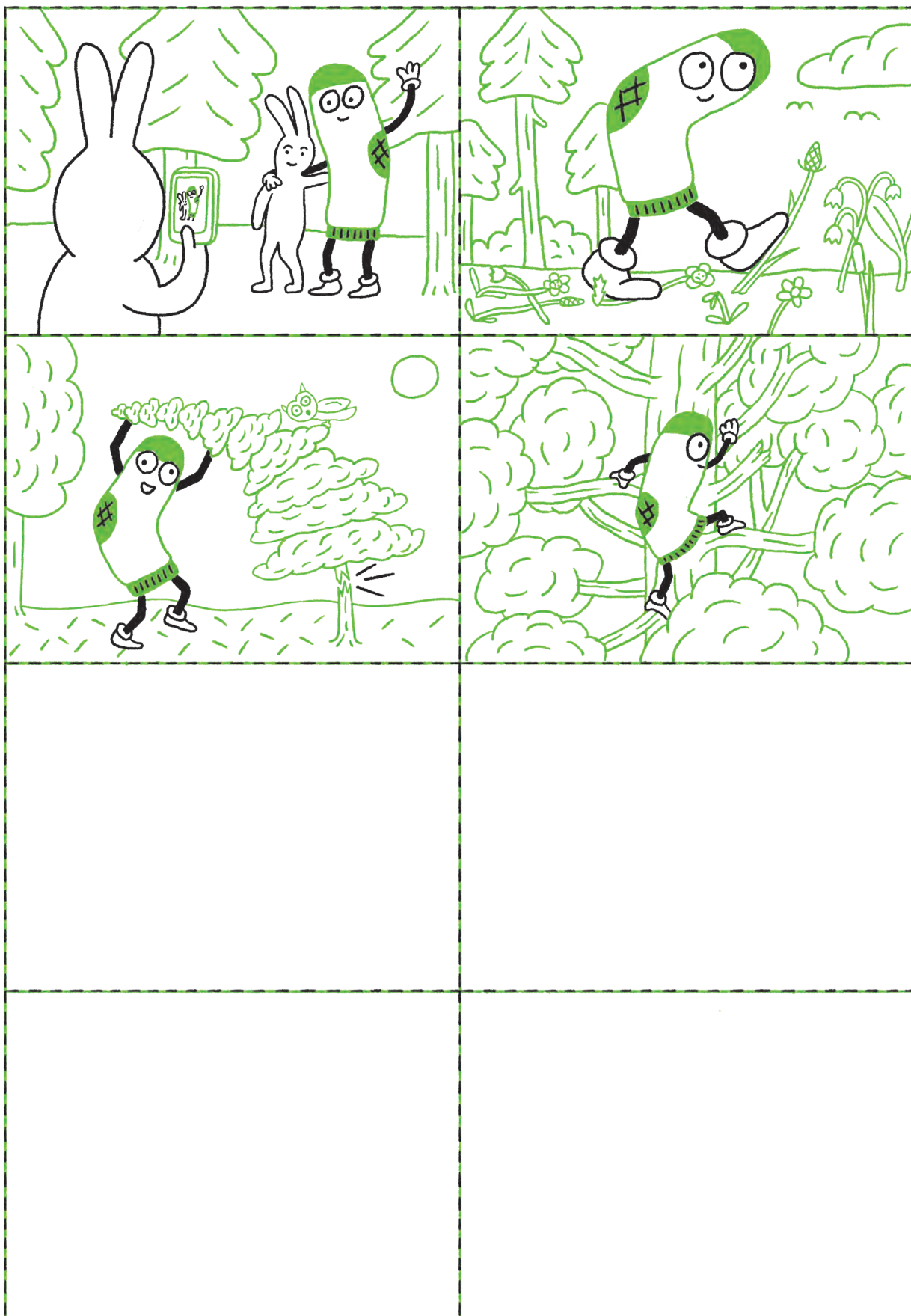
MEŽA NOTEIKUMU PLAKĀTS!

Vēlreiz kopīgi atkārtojiet meža noteikumus un pārliecinieties, ka bērni tos ir iegaumējuši. Pēc atkārtošanas pagatavojiet kopīgu lielu plakātu vai kolāžu, kurā attēloti šie noteikumi, lai piespraustu tos pie sienas. Neaizmirstiet būt pozitīvi, sāciet ar darbībām, kuras ir patīkamas (ko bērni DRĪKST darīt mežā), bet to, kas ir aizliegts, atstājiet pašām beigām. Pārliecinieties, ka kolāžas vai plakāta malā ir atstāta brīva vieta turpmākām piezīmēm, kuras veiksiet pēc katra brauciena.

DARBA LAPA – MEŽA NOTEIKUMI

5. SAPROTAM, KO ŅEMT LĪDZI UZ MEŽU?

Ja ir pietiekami daudz laika, varat skolēnus motivēt ar vēl vienu izrādi.

Skolotāja Zeķe parāda bērniem vairākus priekšmetus (smagas grāmatas, bumbas, lietussargu, dvieli, ziepes, čības, krūzi, spilvenu...): *"Skat, cik daudz lietu esmu atradusi pārgājienam mežā! Man liekas, ka šeit ir viss, kas būs nepieciešams. Un paskat, cik man ir stilīga rokassomiņa!"*

Bērnu uzdevums ir norādīt Zeķei uz lietām, kuras mežā nebūs nepieciešamas, un palīdzēt izvēlēties tikai tās, kuras būs patiesi noderīgas. Izmantojiet Meža dienasgrāmatas darba lapu **"Kas jāņem līdzi uz mežu?"** un ļaujiet bērniem izvēlēties visu, kas, viņuprāt, ir nepieciešams pārgājienam mežā, ievērojot ķeksīti pie izvēlētajām lietām. Pēc uzdevuma izpildīšanas pārrunājiet veiktās izvēles un paskaidrojiet, kā pienācīgi sagatavoties pārgājienam pa mežu. Ja nepieciešams, bērni ar dzēšgumiju izlabo savās darba lapās veiktās izvēles.

6. PAGATAVOJAM PIEDZĪVOJUMU ĶĒRĀJU

Piedzīvojumu ķērājs ir liela kaste, kurā skolēni glabās lietas, kuras atradis mežā. Šie nelielie dārgumi atgādinās par savvaļas piedzīvojumiem un labi pavadīto laiku. Grupai var būt kopīga viena Piedzīvojumu kaste, vai arī katrs skolēns var pagatavot savu kastīti (piemēram, no korpju kastes) un izdekorēt to.

PADOMS

Sagatavojiet meža pārgājienam arī detektīvu mugursomu, kura visai klasei būs kopīga. Tajā varētu būt palielināmais stikls, binoklis un citi noderīgi instrumenti, kurus izmantot meža pētišanas procesā.

DARBA LAPA – KAS JĀŅEM LĪDZI UZ MEŽU?

KĀDU SOMU LAI IZVĒLAS?

KO ES MEŽĀ ĒDĪŠU?

KO DZERŠU?

KAS JĀVELK MUGURĀ?

UN JA NU LĪST LIETUS?

UN KĀJĀS?

KO LIKŠU GALVĀ?

VAI VĒL KAUT KAS?

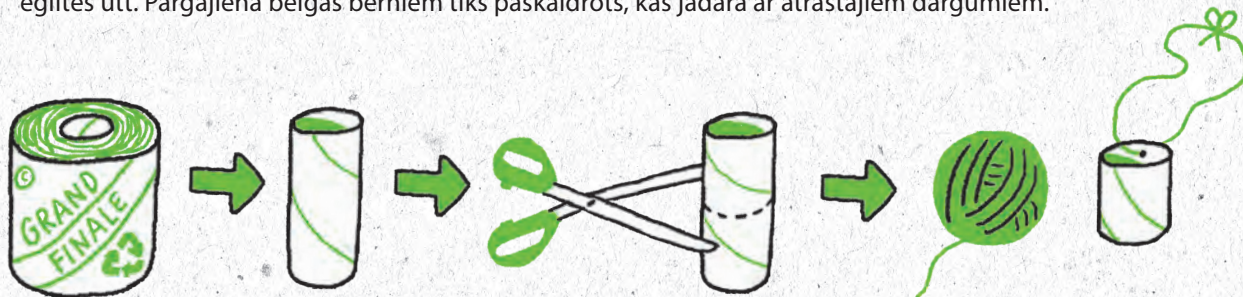
DODAMIES RUDENS PIEDZĪVOJUMĀ MEŽĀ

DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Rosinām interesi	Zeķes
2. Spēlējam spēli "Laižam mežā!"	Lomu apraksti
3. Ķeram krāsas dabā	Balta kartona loksnītes
4. Redzam, bet neesam redzami	-
5. Izveidojam Zeķu štābiņu	-
6. Fiksējam meža mainīgo skaistumu	Fotoaparāts vai arī papīrs un zīmuļi, maisiņš ar Meža mini-lēcām
7. Dalāties pieredzē	-

1. ROSINĀM INTERESI

Kad bērni ierodas mežā, skolotājs sveic bērnu izveidotās Zeķes to pirmajā meža piedzīvojumā. Viņš novēl visām zeķēm daudz piedzīvojumu un atklāj, ka brauciena beigās tās sagaida apslēpti dārgumi...

DĀRGUMI. Rudens piedzīvojuma noslēgumā bērni atradīs dārgumus, kas būs MEŽA MINI-LĒCAS. Meža mini-lēca ir viegli pagatavojama no izlietota tualetes papīra rullīša, sekojot klāt pievienotajai pamācībai. Visas lēcas liekamas nelielā somā vai maisiņā, kuru viegli pārnēsāt. Brīdī, kad bērni būs aizņemti darbojoties, skolotājam būs laiks "dārgumus" noslēpt, piemēram, aiz celma, zem kuplas eglītes utt. Pārgājiena beigās bērniem tiks paskaidrots, kas jādara ar atrastajiem dārgumiem.

2. SPĒLĒJAM SPĒLI "LAIŽAM MEŽĀ!"

Spēles mērķis ir piedzīvot reālas situācijas, kas varētu notikt mežā. Sākumā skolotājs izskaidro spēles principu un, ja ir nepieciešams, parāda piemēru. Bērni noliek malā savas somas un noteiktā vietā sāk brīvi kustēties un skraidīt. Kad tie izdzird vārdu "Laižam mežā!", tie apstājas un klausās instrukciju, piemēram:

- A. Skaitīšana – izveidot pāri ar kādu citu dalībnieku.
- B. Lomu sadale – viens no pāra tēlo zaķi, bet otrs tēlo vilku.
- C. Uzdevums – zaķis bēg projām no vilka, kurš ķer zaķi.

"Laižam mežā!" izskan atkal un bērniem tiek dots cits uzdevums. Uzdevumu skaitu nosaka pēc vajadzības un tā, cik ļoti bērniem šī spēle patīk. Spēles beigās ir svarīgi izrunāt bērnu izjūtas – kā viņi jutās zaķa un kā – vilka lomā?

IETEIKUMI LOMU APRAKSTIEM:

Divi cilvēki	Lapsa – šokolādes iepakojums	Lapsa uz zemes meklē ko ēdamu un atrod šokolādes iepakojumu, kurš burvīgi smaržo, taču pēc tā apēšanas tai sāp vēders.
Trīs cilvēki	Suņa īpašnieks – suns – zaķis	Suns skrien prom no saimnieka, un saimnieks izmisīgi dzenas tam pakaļ. Suns skrien pakaļ zaķim. Zaķis ir noguris, taču skriet nepārstāj.
Pieci cilvēki	Mamma – skaļš bērns – divi mazi putni ligzdā – putns, kas knābī nes kāpuru	Bērns mežā skaļi kliegā un pieskrien pie ligzdas ar diviem mazajiem putniem. Pieaugušais putns baidās nolaisties ligzdā, jo skaļais bērns to biedē. Mamma nomierina bērnu un aizved to prom no putnu ligzdas.
Trīs cilvēki	Skudru pūznis – divi bērni	Bērns, kurš galvu pagriezis pavisam citā virzienā, pat nenojauš, ka skrien uz skudru pūžņa pusi. Par laimi viņa draugs to pamana, aptur viņu, un bērni kopā apskrien apkārt skudru pūznim, to nesabojājot.
Viens cilvēks	Cilvēks mežā	Cilvēks dodas pastaigā pa mežu un ierauga plastmasas pudeli mētājamies zemē. Viņš to paceļ un aiznes līdz atkritumu tvertnei, kur to iemet.

Nākamās sižetus var veidot paši bērni

3. ĶERAM KRĀSAS DABĀ

Šo spēli var izmantot, lai būtu interesantāk pārvietoties no vienas vietas uz otru. Lieciet bērniem izpētīt savu Zeķu krāsu, ja nepieciešams, arī to zeķu, kas tiem ir kājās. Viņu uzdevums ir atrast šādas krāsas mežā, ejot noteiktā maršrutā. Šajā spēlē var iesaistīt arī pašas Zeķes, lai arī tās piedalītos piedzīvojumā. Skolotāja var Zeķēm jautāt: "Vai jūs atradīsiet krāsas, kuras jums ir mugurā? Kuru krāsu mežā atrast ir visvienkāršāk? Un pretēji – kuru krāsu mežā atrast ir visgrūtāk?"

Bērniem ir uzdevums apkārt esošo krāsu paraugus uzsmērēt uz kartona loksnītēm, lai tās vēlāk ielīmētu savās meža dienasgrāmatās. Piemēram, skolēnam ir brūnas zeķes, tāpēc viņš var izmantot zemi, lai uz kartona loksnītes iekrāsotu brūno krāsu, zāli var izmantot zaļajiem toņiem, pienenes dzeltenajiem utt. Ir svarīgi izvēlēties vietu, kurā skolēni drīkst plūkt zāli, puķes, zarus, lapas un citas lietas. Nākamajā pieturas vietā skolēni savā starpā var pārrunāt to, kā tiem veicās – kādas krāsas tie atrada, kādas neatrada, vai tie uzdūrās kam interesantam meklēšanas laikā.

4. REDZAM, BET NEESAM REDZAMI

Šī spēle ir līdzīga paslēpēm, tāpēc ir svarīgi noteikt teritoriju, kurā bērni drīkst atrasties. Šīs spēles spēlēšanai ir nepieciešama samērā aizaugusi apkārtnē vai biežoknis, lai bērni tajā varētu veiksmīgi paslēpties un lavities.

Bērni savas somas un liekās mantas novieto vienā vietā netālu no skolotāja un no tām izveido "avotu". Bērnu uzdevums ir iejusties izslāpušu meža zvēru lomā, kuri vēlas padzerties no avota, taču pie avota atrodas lācis (skolotājs), kurš noķers ikvienu, kas mēģinās dzert no avota. Lāča uzdevums ir aprakstīt ikvienu, kas ir pamanīts tuvojoties avotam – tā drēbes un atrašanās vietu, nevis vārdu. Ja skolēni izdzird sava apģērba aprakstu, tiem ir jāatkāpjas tālāk un jāslēpjas citā vietā. Galvenais šīs spēles uzdevums nav sacensība vai uzvara, bet gan izpratne par to, cik svarīga dabā ir saplūšana ar vidi un iekļaušanās ainavā, lai nekļūtu par vieglu medījumu plēsējiem.

Viena spēle tiek spēlēta piecas līdz desmit minūtes, un tai var būt vairāki piegājieni. Katras spēles beigās ir svarīgi aicināt bērnus dalīties savā pieredzē: "Kāds apģērbs vai apkārtējie augi palīdzēja noslēpties vislabāk? Kas slēpšanos padarīja sarežģītāku?"

5. IZVEIDOJAM ZEĶU ŠTĀBIŅU

Šai aktivitātei ir nepieciešams atrast vietu mežā, kur ir patīkami atrasties un kur ir pietiekami daudz materiālu, ko izmantot būvniecībai (čiekuri, zari, lapas, akmeņi utt.). Lieciet bērniem palūkoties apkārt un atrast piemērotāko vietu mežā viņu Zeķēm. Vietu, kur Zeķe jutīsies labi (koka dobumā, pie saknēm, sūnās, starp akmeņiem). Kad istā vieta ir izvēlēta, bērni to labiekārto kā štābiņu (būvē jumtiņu, mēbelītes utt.). Bērni savā starpā drīkst apspriesties un veidot kopēju štābu vairākām Zeķēm. Bērniem ir uzdevums no šīs vietas paņemt kādu priekšmetu, kuru nogādāt uz klasi un ievietot Piedzīvojumu ķērājā, lai tā atgādinātu par mežā gūtajām sajūtām.

Kad norunātais laiks ir beidzies, kopīgi apmeklējiet ikvienu no vietām – štābiņiem un uzklausiet bērnu stāstu par to, kā tika veikta vietas izvēle.

6. FIKSĒJAM MEŽA MAINĪGO SKAISTUMU

Lai bērni (un viņu Zeķes) labāk izprastu un pamanītu dabas mūžam mainīgo skaistumu, vienojieties par kādu meža ainavu, kurū pētīt detalizētāk un fotografēt dažādos gadalaikos arī nākamo pārgājienu laikā. Tas var būt skats uz pieaugušu mežu, jaunaudzi vai izcirtumu – vēlams, lai šajā vietā būtu redzamas cilvēku saimnieciskās darbības pēdas. Kopā ar bērniem fotografējiet vai zīmējiet šo vietu.

Foto vai zīmējumus no dažādiem gadalaikiem mācību gada noslēgumā var apkopot kā atsevišķu izstādi vecākiem vai pārējām grupām. Pirms izstādes kopā ar bērniem pārrunājiet atšķirības, kas redzamas pētītajā vietā trīs gadalaikos. Varbūt ziemā tur ir notikusi mežizstrāde? Varbūt pavasarī izcirtumā ir iestādīts jauns mežs? Tas palīdzēs bērniem pamanīt to, ka mežā viss cikliski mainās gan gadalaiku, gan arī cilvēka saimnieciskās darbības iespaidā.

DĀRGUMI. Kamēr bērni ir aizņemti ar uzdevumu, skolotājam nemanāmi jānoliek kādā vietā maisiņu ar mini-lēcām (skat. 1. soli), kuru tagad jāļauj bērniem atklāt. Paskaidrojiet, ka maisiņā ir maģiski rīki, ar kura palīdzību bērni varēs savām Zeķēm parādīt mežu no cita skatu punkta. Ar mini-lēcu palīdzību būs iespējams labāk saskatīt sīkako meža skaistumu – mizas detaļas, sūnu lapiņas, čiekuru zviņas. Rādiet bērniem piemēru, pieliekot lēcu pie acs un pievēršot uzmanību kādām sīkām detaļām dabā. Šo uzdevumu bērni var turpināt arī atpakaļceļā uz bērnudārzu.

7. DALĀMIES PIEREDZĒ

Neaizmirstiet dalīties ar atziņām, kuras esat mežā apguvuši. Pirms atgriešanās bērnudārzā aiciniet bērnus atrast mežā kādu dabas priekšmetu, kas tiem visvairāk saistās ar to, ko viņi iemācījās šajā rudenī pārgājienā. Kad bērni to paveikuši, izveidojiet apli un aiciniet bērnus pamatot savu izvēli. Pēc tam savāciet šos priekšmetus un ievietojiet Piedzīvojumu ķērājā. Vai arī, ja Piedzīvojumu ķērājs ir par mazu, kopīgi izvēlieties vienu līdz trīs priekšmetus, kurus vedīsiet sev līdz uz bērnudārzu.

PADOMS

Ja ir laiks un iespēja, varat kopīgi lasīt rudenī mežā atrodamās ogas: mežrozīšu augļus, pilādžus, dzērvenes, mellenes, brūklenes. Šīs ogas varat savērt uz diega un žāvēt, bet ziemas pārgājiena laikā sagatavotos gardumus iekārt kokos dzīvniekiem!

ATSKATĀMIES UZ RUDENS PIEDZĪVOJUMU MEŽĀ

DETEKTĪVU SOĻI	NEPIECIEŠAMIE MATERIĀLI
1. Ieskatāties piedzīvojumos	Zeķes, Piedzīvojumu ķērājs, priekšmeti no dabas, Meža dienasgrāmata, krāsainie zīmuli
2. Pārskatām Meža noteikumus	Noteikumu plakāts, marķieris
3. Veidojam Zeķu teātri	Auduma gabals ar caurumiem, zeķes, priekšmeti no dabas

1. IESKATĀMIES PIEDZĪVOJUMOS

Kad pēc pārgājiena pagājusi vismaz nedēļa, skolotājs sapulcina bērnus ap Piedzīvojumu ķērāju, aicinot tos ņemt līdzi savas Zeķes un Meža dienasgrāmatas. Skolotājs velk ārā priekšmetus no Piedzīvojumu ķērāja kastes un rosina bērnus izstāstīt, kas Zeķēm bija mežā interesantākais? Kas bija pārsteidzošākais?

Vienu no dabas materiāliem no Piedzīvojumu ķērāja var nodēvēt par sava veida "runas akmeni" – tas, kuram šis priekšmets ir rokās, drīkst runāt, taču, kad viss ir pateikts, priekšmets jāpadod tālāk nākamajam bērnam. Kad bērni beiguši izteikties, viņi uzzīmē savu mīļāko rudens piedzīvojumu Meža dienasgrāmatā.

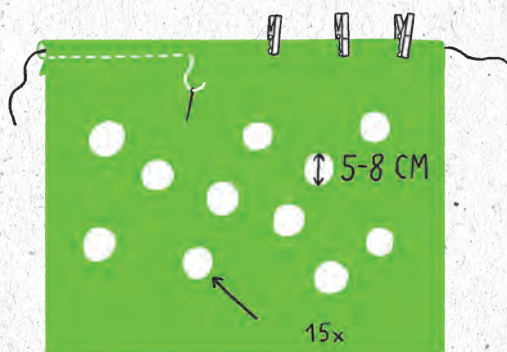

2. PĀRSKATĀM MEŽA NOTEIKUMUS

Bērni pārskata iepriekš izveidoto Meža noteikumu plakātu, uz kura attēlota uzvedība, kas jāievēro, atrodoties mežā. Kopīgi atzīmējiet plakāta malā, kuri no noteikumiem bērniem padevās vislabāk, un kas nepadevās tik labi, cik vajadzētu. "Nākamreiz mēs centīsimies šo noteikumu ievērot rūpīgāk." Beigās atkal pielieciet plakātu pie sienas.

3. VEIDOJAM ZEĶU TEĀTRI

Kādu meža pieredzi bērni var izspēlēt Zeķu teātra veidā. Klasē vai citā tam piemērotā telpā, tiek nostiprināta virve, uz kuras tiek uzkarināts audums ar caurumiem, kuros var iebāzt rokas. Ideāli, ja audums sasniedz grīdu. Skolotājs stāsta: "Pateicoties šiem caurumiem, mēs redzēsim tikai Zeķes, nevis cilvēkus, kuriem tās ir rokās. Šis ir burvju audums, un tāpēc Zeķes tajā var atdzīvoties un runāt. Tagad varam izveidot ZEĶU TEĀTRI!"

Zeķu teātris ir paredzēts, lai no tā gūtu prieku un jaunas prasmes. Prieks, kuru gūst mēģinājumu laikā, ir svarīgāks, nekā pati gala izrāde. Varat izvēlēties kādu no zemāk norādītajām iespējām vai izveidot paši savu variantu.

- Skolotāja Zeķe ir teicējs, kurš vada izrādes saturu un lūdz skolēnus iesaistīties, kad tas ir nepieciešams (skatoties cauri kādam caurumam, piebilstot kaut ko, veidojot kādas skaņas, atrodot kādu priekšmetu utt.).
- Viens no bērniem piesakās kā brīvprātīgais ar Zeķes palīdzību attēlot savu pieredzi, kamēr pārējie bērni skatās.
- Zeķes sadalās grupās un savā starpā apspriež, kādu stāstu tās grib parādīt citām grupām.

Skolēni gada laikā vairākas reizes veidos Zeķu teātri, lai ar Zeķu palīdzību kopīgi apspēlētu vienu vai vairākus notikumus, kurus tie atminas no pārgājieniem mežā. Pēdējā gada izrāde var noritēt arī citu grupu vai vecāku priekšā.

ZEĶU TEĀTRIS

